

Zaaknummer: Z/23/169445/DV.23-450

Commissievoorstel

Datum collegevergadering: 9 mei 2023

Datum raadsvergadering: 28 juni 2023

Portefeuillehouder : Wethouder Giny Luth

Volgnummer :

Korte inhoud

Het bestuur van de gemeenschappelijke regeling Afeer legt de jaarstukken 2022 en de ontwerpbegroting 2024 aan de raden van de deelnemende gemeenten voor. Deze raden zijn in de gelegenheid hun eventuele zienswijzen in te dienen tegen de begroting 2024. Voorgesteld wordt hiervan geen gebruik te maken en de jaarstukken 2022 voor kennisgeving aan te nemen.

Onderwerp

Afeer: jaarrekening 2022 en concept begroting 2024

Voorgesteld besluit

Uw raad wordt voorgesteld:

1. Kennis te nemen van de jaarrekening 2022 van Afeer.
2. Kennis te nemen van de (concept) begroting 2024 van Afeer.
3. Geen zienswijze naar voren te brengen ten aanzien van de (concept)begroting 2024 van Afeer.

Inleiding

Afeer is het sociaal ontwikkelbedrijf van de gemeenten Oldambt, Pekela en Westerwolde.

Samenwerking vindt plaats via een gemeenschappelijke regeling (verder: GR Afeer).

Afeer heeft van de gemeenten een aantal taken gekregen, namelijk het zijn van uitvoerder van de Wsw (voor Westerwolde enkel voor de Sw medewerkers van de voormalige gemeente Bellingwedde) en de Participatiewet, dit voor zover het gaat om de re-integratietaken (artikel 7) en het nieuwe beschut werken (artikel 10b).

In de vergadering van 24 april 2023 heeft het Dagelijks Bestuur (DB) van Afeer de (concept) begroting 2024 vastgesteld, zie bijlagen. Deze begroting dient conform de Wet op de gemeenschappelijke regeling (Wgr) ter inzage worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Iedere afzonderlijke raad heeft daarbij de mogelijkheid om op grond van art. 35 Wgr een zienswijze kenbaar te maken aan het Algemeen Bestuur (AB) van Afeer. U wordt geadviseerd de raad voor te stellen geen zienswijze over de conceptbegroting naar voren te brengen. Het ligt in de planning dat het Algemeen Bestuur van Afeer in haar vergadering van 10 juli 2022 de (concept)begroting 2023 plus eventuele zienswijzen vaststelt.

De verdeling van de bijdragen per gemeenten vond plaats conform de per 2020 vastgestelde financiële verdeelsleutels. Deze verdeelsleutel zijn voor de periode vanaf 2024 herijkt en worden toegepast op deze begroting (inclusief de meerjarenramingen). De komende periode wordt er gewerkt aan een nieuwe verdeelsleutel die vanaf 2026 in werking zal treden.

De concept begroting 2024 die nu voor ligt valt voor de gemeente Westerwolde negatiever uit dan primair begroot. Voor 2024 bedraagt de bijdrage van Westerwolde € 3.687.000,- en dus € 236.000,- hoger dan begroot.

Omdat Afeer geen eigen weerstandsvermogen vormt, liggen er een aantal risico's opgesloten in de begroting van Afeer. Deze risico's worden in dit voorstel behandeld.

Beoogd effect - wat willen we bereiken?

Een vastgestelde en goedgekeurde begroting opdat Afeer als bedrijf zijn taken kan blijven uitoefenen.

Argumenten

Jaarrekening 2022

Afeer mag terugkijken op een succesvol jaar. Er werd een mooi positief begrotingsresultaat geboekt, hetgeen vertrouwen geeft. Maar veel belangrijker voor de uitvoering van onze publieke taken is dat we sterker uit de coronapandemie zijn gekomen dan hoe we erin gingen. Het bedrijf is in alle opzichten duurzamer geworden. Afeer sluit 2022 met een voordelig exploitatieresultaat van € 732.000,-. Voorgesteld wordt om het resultaat van Afeer ad € 732.000 te gebruiken om toe te voegen aan twee nieuw te vormen reserves, de bestemmingsreserve Energietransitie en de bestemmingsreserve Innovatie. Op 10 juli 2023 zal het AB de jaarrekening definitief vaststellen. U wordt voorgesteld deze jaarrekening, inclusief accountsverklaring & verslag, voor kennisgeving aan te nemen.

Concept begroting 2024

Risico's

Afeer vormt in principe geen eigen weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen van Afeer wordt gevormd door het weerstandsvermogen van de afzonderlijke aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten. Een eventueel nadelig saldo dient, conform de gemeenschappelijke regeling, door de deelnemende gemeenten bijgedragen te worden. Dit brengt een aantal risico's met zich mee:

1. Het nagenoeg niet aanwezig zijn van eigen vermogen, betekent dat er binnen Afeer geen ruimte is voor het opvangen van financiële tegenvallers. Westerwolde moet hier voor 12,36% voor staan.
2. Afeer heeft opnieuw een vrijstellingsverzoek ingediend met een beroep op het 'vrijstellingsartikel' in de Wet op de vennootschapsbelasting (Vpb), het zogenoemde 90%-criterium. Met betrekking tot de vrijstelling op basis van het 90%-criterium is nog geen uitspraak ontvangen over een meerjarige vrijstelling voor Afeer. Of er wederom vrijstelling wordt verkregen is op dit moment niet bekend. In deze begroting is uitgegaan van voortzetting van de vrijstelling en daardoor is er geen schuldpositie Vpb opgenomen. Mocht Afeer geen vrijstelling worden verleend, dan is dit van directe invloed op de voorliggende begroting.
3. Opdrachten: Van de totaal begrote opbrengsten en netto toegevoegde waarde (NTW) is een gedeelte vastgelegd in de vorm van meerjarige contracten. Voor 2024 loopt een aantal contracten af. Er wordt continu gewerkt aan continuering van contracten en het werven van nieuwe opdrachten. Voor verlenging van de contracten moet worden onderhandeld. Voor jaarcontracten en kortlopende orders moet telkens en doorlopend acquisitie worden gepleegd. Het risico bestaat hierdoor dat de begrote opbrengsten en netto toegevoegde waarde niet zullen worden gehaald.
4. Voorts geeft ook het afnemende personeelsbestand een risico in het kader van de bezetting met betrekking tot opdrachten. Het risico bestaat dat begrote opbrengsten en netto toegevoegde waarde mogelijk niet kunnen worden gehaald. Het aantal sw-medewerkers loopt terug als gevolg van natuurlijk verloop, wat resulteert in lagere loonkosten sw. Tegelijkertijd bestaat er het risico van een lagere verdien capaciteit van de organisatie.
5. Afeer maakt gebruik van onderaannemers, waardoor Afeer op grond van de wet ketenaansprakelijkheid (WKA) aansprakelijk kan worden gesteld voor te betalen sociale premies en belastingen van gefailleerde onderaannemers. Het risico wordt beperkt door het gebruik van een geblokkeerde bankrekening, de zogenaamde G-rekening. Een mogelijke schadepost is gezien het sterk wisselende orderpakket niet kwantificeerbaar.
6. Op dit moment zit Afeer in de laatste fase van de revitalisering van de Winschoter Hogebrug, de hiermee samenhangende kosten zijn geraamd in een periode dat zowel de rentelasten als de bouwkosten fors lager waren. In lijn met de huidige inflatiecijfers en gestegen rentes is er sprake van enig risico.
7. Beschut werk: Positief is de ontwikkeling dat gemeenten het quotum voor Beschut werk halen en dat veel van deze mensen een goede beschutte werkplek bij Afeer vinden. Minder positief is het feit dat er door het Rijk op de vergoedingen voor Beschut werk gekort wordt. De financieringssystematiek van Beschut Werk is daarom een risico, de landelijke taakstelling zal steeds verder toenemen en de rijksinkomsten zijn onvoldoende op de kosten te dekken. Sinds eind 2022 laat het Ministerie een onderzoek uitvoeren naar de kosten van beschut werk (loonkosten en begeleidingskosten). Aanleiding is dat gemeenten unaniem aangeven dat de totale kosten te hoog zijn in relatie tot de vergoeding die zij van het rijk ontvangen. Aanvullend vindt een onderzoek plaats naar de werking en realisatie van de taakstelling. De verwachting is dat tegen het eind van 2023 meer duidelijkheid komt over mogelijke aanpassing van de financiering en de wijze van taakstelling per 2024. Dit zal dan mogelijk effecten hebben op de begroting van 2024.

Systematiek Begroting Afeer

De begroting van Afeer is een Zero Based Begroting. Dit wil zeggen dat Afeer niet begroot op basis van het verleden (voorgaande begrotingen) maar op basis van de doelen die zij met haar organisatie wil bereiken en welke middelen zij daarvoor nodig is. Per bestuursperiode worden de doelen (kaders) van Afeer in samenwerking met de gemeenten bepaald en op geld gezet. Er is in de begroting van Afeer (in tegenstelling tot bijvoorbeeld de begroting van Wedeka) geen sprake van overheveling van budgetten. De activiteiten van Afeer worden per begroting op geld gezet en daar staan dan, op basis van de verdeelsleutel, de gemeentelijke bijdragen tegenover. Dit bij elkaar opgeteld komt tot 0.

Hierdoor lijkt het alsof de gemeenten aan de achterkant grote verliezen moeten bijdragen. Dit is in principe niet zo, zolang Afeer binnen haar begroting blijft, of zelfs beter draait, is het resultaat 0, of positief. Draait zij slechter, dan worden de gemeentelijke bijdragen verhoogd. De begroting van Afeer is om die reden dan ook niet te vergelijken met de begroting van bijvoorbeeld Wedeka.

Op dit moment zijn wij in gesprek met Afeer met betrekking tot de (beleids)kaders voor de komende 4 jaar (2024 tot 2028), voor de periode van 2024 tot 2026 wordt de huidige verdeelsystematiek herijkt en voortgezet. Momenteel zijn we in gesprek om te komen tot een andere verdeelsystematiek per 2026 welke meer recht doet aan hetgeen gemeenten daadwerkelijk afnemen. Verder zijn we continue in gesprek met Afeer over haar kostenreductieprogramma.

Meerjarenraming 2024 – 2027

De meerjarenraming komt uit op een exploitatietekort van € 30.988.000,- in 2027.

Op basis van de huidige verdeelsleutel zouden de GR-gemeenten dan onderstaande bedragen ongeveer moeten bijdragen:

Verdeling gemeentelijke bijdrage periode 2020 t/m 2025 op basis van de vastgestelde verdeelsleutel, conform artikel 15, lid 4 GR Afeer.

(bedragen x € 1.000,-)

	percentage	2024	2025	2026	2027
Gemeente Oldambt	64,91%	19.361	19.788	19.830	20.114
Gemeente Pekela	22,73%	6.780	6.929	6.944	7.044
Gemeente Westerwolde	<u>12,36%</u>	<u>3.687</u>	<u>3.768</u>	<u>3.776</u>	<u>3.830</u>
Totaal	100,0%	29.827	30.485	30.550	30.988

In onderstaande tabel zijn de cijfers uit de meerjarenbegroting van Afeer en ter vergelijking de huidige cijfers van de gemeentelijke meerjarenbegroting (op basis begroting 2022 Afeer) weergegeven.

Meerjarenraming Afeer (bedragen x € 1.000)

	<u>2024</u>	<u>2025</u>	<u>2026</u>	<u>2027</u>
Nieuwe bijdrage	3.687	3.768	3.776	3.830
Structureel beschikbaar	<u>3.451</u>	<u>3.455</u>	<u>3.323</u>	<u>3.323</u>
Verschil voor Westerwolde	236	313	453	507

Wij zijn verplicht deze bijdragen in de begroting van de gemeente Westerwolde 2024 op te nemen.

Bovenstaande geraamde bijdragen aan Afeer zijn € 1.509.000,- hoger dan in de meerjarenbegroting van Westerwolde is opgenomen.

Kanttekeningen

Afeer heeft te kampen met een fors exploitatietekort, welke de komende jaren oploopt. Dit tekort is voor de deelnemende gemeenten moeilijk te dragen. Het tekort wordt grotendeels veroorzaakt door het subsidietekort (de gevolgen van jarenlange bezuinigingen op de subsidie tegenover oplopende loonkosten in de Wsw vanwege CAO-verhogingen).

Zoals hierboven al even aangehaald heeft Afeer, gezamenlijk met de gemeenten, hard gewerkt aan een nieuw beleidsplan voor de periode van 2024-2028. Dit plan zal de kaders schetsen waarbinnen Afeer de komende jaren haar dienstverlening gaat vormgeven, aangepast aan de huidige doelgroep, waarbij tevens de afspraak gemaakt wordt dat Afeer haar infrastructuur dient aan te passen aan de doelgroep.

Afeer en de gemeenten staan grote uitdagingen te wachten. Afeer heeft sinds haar start een sterke (ver-)binding met activiteiten en ontwikkelingen vanuit de arbeidsmarktregio Groningen (Werk in Zicht). Dat betekent dat Afeer ook de lijn volgt die in de arbeidsmarktregio wordt uitgezet en ontwikkeld. Dit alles en het kostenreductieprogramma plus de overige maatregelen die Afeer neemt, of gaat nemen ook in het kader van energie en duurzaamheid, maakt dat we er alle vertrouwen in hebben dat het exploitatietekort van Afeer de komende jaren omlaag zal gaan.

Zienswijze concept begroting 2024

De meerjarenbegroting 2025-2026-2027 laat een stevige toename zien van de gemeentelijke bijdragen. We blijven in gesprek met Afeer over de (uitvoering van) de (beleids)kaders voor de komende 4 jaar en het kostenreductieprogramma. Zie ook hierboven. Er worden goede stappen gezet. Gelet op deze positieve ontwikkelingen wordt momenteel geen aanleiding gezien om een zienswijze in te dienen. Wij adviseren u dan ook om dit niet te doen.

Alternatieven

Geen.

Financiën

Zie hierboven. Uw raad is verplicht deze bijdragen in de begroting van de gemeente Westerwolde 2024 op te nemen. Op basis van de meerjarenraming van Afeer zijn de bijdragen van Westerwolde in totaal € 1.509.000,- hoger dan in de meerjarenbegroting van Westerwolde is opgenomen. Dit zal worden verwerkt in de gemeentelijke begroting voor het jaar 2024 en de daarbij behorende meerjarenraming 2025-2026-2027.

Aanpak en uitvoering

Na behandeling in de raad wordt het Algemeen Bestuur van Afeer schriftelijk geïnformeerd. Het ligt in de planning dat het Algemeen Bestuur in haar vergadering van 10 juli 2023 de concept begroting 2024 plus eventuele zienswijzen vaststelt. Een eventuele zienswijze dient dus uiterlijk 3 juli 2023 aan het Algemeen Bestuur van Afeer te worden aangeboden.

Bijlagen

1. Jaarrekening 2022 Afeer met accountsverklaring & verslag.
2. (concept) begroting 2024 Afeer.
3. Algemene en financiële beleidskaders 2024 Afeer

Sellingen, 9 mei 2023

Het college van burgemeester en wethouders van Westerwolde,

Harby Scheper,
gemeentesecretaris

Jaap Velema,
burgemeester>

Nummer

De raad van de gemeente Westerwolde;

Gelezen het voorstel van het college van Burgemeester en Wethouders d.d. 9 mei 2023

gelet op:

de Gemeenschappelijke Regeling Afeer en artikel 35 Wet gemeenschappelijke regelingen

b e s l u i t :

1. Kennis te nemen van de jaarrekening 2022 van Afeer.
2. Kennis te nemen van de (concept) begroting 2024 van Afeer.
3. Geen zienswijze naar voren te brengen ten aanzien van de (concept)begroting 2024 van Afeer.

Dit is besloten in de openbare vergadering van 28 juni 2023.

Namens de raad,

Patrick Dave Nap
raadsgriffier

Jaap Velema
voorzitter